

فرهنگی

گزارشی از سفر به

اجلاس سران جامعه اطلاعاتی WSIS، تونس ۲۰۰۵

تونس کشور آفریقایی اسلامی با آب و هوای مدیترانه‌ای

کشور تونس با بیش از ۱۶۰ هزار کیلومتر مربع مساحت و موقعیت استراتژی ویژه حدود ۱۵۰۰ کیلومتر ساحل مدیترانه‌ای از جمله کشورهای معروف در جلب توریست از سراسر دنیا به شمار می‌رود.

تونس در شاخ آفریقاست و برای رسیدن به آن از راه ترکیه بیش از هفت ساعت پرواز هوایی لازم است، با خروج از آسیا و عبور از جنوب اروپا، دریای اژه، یونان و دریای مدیترانه به کشوری می‌رسیم که با کشور ما حدود دو ساعت و سی دقیقه اختلاف افق دارد. این کشور اسلامی، کوچک‌ترین کشور شمال آفریقا و بهترین دروازه برای ورود ایران به قاره آفریقا به شمار می‌آید.

اجلاس جهانی WSIS

دومین اجلاس سران جامعه اطلاعاتی WSIS از ۲۵ تا ۲۷ آبان‌ماه ۱۳۸۴ مطابق با ۱۶ تا ۱۸ نوامبر ۲۰۰۵ در شهر تونس پایتخت کشور مسلمان و آفریقایی تونس برگزار شد. این اجلاس جهانی، وابسته به سازمان ملل بود که حدود ۱۴۵ کشور در آن شرکت فعال داشتند و از میان آنها حدود ۱۱۶ کشور در سطح مقامات عالی‌رتبه به اجلاس آمدند، ۴۷ کشور در سطح سران و حدود ۷۰ کشور در سطح وزیر حضور یافتند. شرکت مسئولان رده بالای کشورها و زنه اجلاس تونس را افزایش داده بود. چون این اجلاس تخصصی بود، مجموعه شرکت‌کنندگان عمدتاً دارای تخصص بودند. موضوع اصلی اجلاس WSIS مسأله راهبری اینترنت است که از چالش برانگیزترین مسائل در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌باشد.

نشست اول WSIS در سال ۲۰۰۲ در ژنو برگزار شده بود که مقامات کشورهای مختلف در سطح رؤسای جمهور و نخست‌وزیران، همراه با گروه‌های فنی و حقوقی در آن شرکت کرده بودند.

اجلاس ۲۰۰۵ WSIS در تونس از سوی کمیته‌ای عالی به سرپرستی کوفی عنان دبیرکل ملل متحد سازماندهی می‌شد و تمامی کسانی که نقش عمده در جامعه اطلاعاتی جهانی دارند در این اجلاس از سهمی برخوردار بودند؛ دولت‌ها، بخش خصوصی، جامعه مدنی، نهادها و اتحادیه‌های بین‌المللی و سازمان ملل و مؤسسات تخصصی آن و همه گروه‌های اصلی اثرگذار و اثرپذیر جامعه اطلاعاتی در بالاترین سطح گرد هم آمدند تا به درک بهتری از اطلاعات و ارتباطات و اثرات آن بر جامعه بین‌المللی برسند.

هیأت ایرانی اجلاس تونس

در این نشست جهانی حدود نوزده هزار کارشناس از بخش‌های دولتی، خصوصی و عمومی شرکت کردند. از ایران نیز یک هیأت رسمی از بخش دولتی و یک هیأت غیر رسمی از اساتید، کارشناسان، دبیران کارگروه‌های WSIS و شرکت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و روزنامه‌نگاران شرکت نمودند.

حضور ایران در این اجلاس از ابتدا با ابهاماتی همراه بود. گاه شنیده می‌شد که احتمالاً ایران در اجلاس دوم WSIS شرکت نکند. با این که کشورهای مختلف در سطح عالی گرد هم می‌آمدند تا توافق‌های نهایی حاصل دو سال کار و تلاش بین‌المللی را بررسی و تأیید نمایند شرکت نکردن در این اجلاس میدان را بیش از هر کس برای آمریکا و برنامه‌های سلطه‌گرایانه اش باز می‌کرد.

حضور ایران، کیفیت آن و همچنین ترکیب شرکت‌کنندگان و برنامه‌های آنها تا چند هفته مانده به اجلاس دوم مشخص نبود، به هر حال با توجه به اخبار و گزارش‌های روزنامه‌ای ظاهراً با پیگیری مسئولان «IT» در ایران به خصوص اقدامات دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی حضور ایران قطعی شد. قرار بود ایران در سطح عالی عازم اجلاس شود. ابتدا حضور رئیس‌جمهور قطعی نبود، ولی شرکت معاون اول رئیس‌جمهور به همراه وزیر ارتباطات مورد انتظار بود. مادر

تونس بودیم که اعلام موافقت رئیس جمهوری اسلامی ایران جناب آقای دکتر احمدی نژاد برای شرکت در اجلاس تونس مطرح شد و سبب مسرت هیأت ایرانی و مردم تونس گردید. چند جوان تونسی که در اداره اجلاس نقش داشتند پیش ما آمدند و از این که آقای «نجداد» (به قول آنها) به تونس می آید شادمان بودند. چیزی نگذشت که خبر لغو سفر رئیس جمهور - هر چند با دلیل و توجیه باشد - نگرانی ها و متأسفانه قضاوت های متفاوت و احیاناً غیر منصفانه ای را برانگیخت. به نظر می آید با توجه به سطح بالای شرکت کنندگان در این اجلاس به خصوص رنگ و بوی ویژه سیاسی آن (هر چند کم رنگ) و با ملاحظه حضور مناسب ایران در نشست های مقدماتی و اصلی جامعه اطلاعاتی، شرکت ایران در عالی ترین سطح قطعاً در روابط جهانی و تحرکات دیپلماتیک مؤثر و مثبت بود. ای کاش جناب آقای احمدی نژاد شخصاً در این اجلاس حاضر می شد و در معرض جهانی نشان می داد که عزم ایران بر حضور فعال در جامعه اطلاعاتی همچنان جدی است.

با این وصف آمدن آقای دکتر سلیمانی (وزیر فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران) به عنوان نماینده ایران و سخنرانی در سومین و آخرین روز اجلاس جامعه اطلاعاتی تونس بسیار ارزشمند بود. وی بعد از آن که دقایقی ریاست جلسه را بر عهده داشت به عنوان نماینده ایران به پشت تریبون اجلاس رفت و برای پنج دقیقه مواضع رسمی جمهوری اسلامی ایران را درباره جامعه اطلاعاتی بیان کرد.

غرفه نمایشگاهی ایران در اجلاس تونس ۲۰۰۵

در کنار اجلاس تونس، نمایشگاه جانبی «ICT4ALL» (فناوری اطلاعات و ارتباطات برای همه) دولتمردان و فعالان «ICT» کشورهای مختلف را به تلاش چشمگیر و درخور ملاحظه ای واداشته بود تا میزان آمادگی و پیشرفت برنامه های کلان فناوری اطلاعات و ارتباطات خود را به نمایش بگذارند و در یک میدان وسیع علمی - تخصصی به نمایش محصولات و شناسایی قابلیت ها و پیدا کردن فرصت های بهتر در فعالیت مربوط به این حوزه پردازند.

کشورهای مختلف و همچنین شرکت های معروف دنیا دارای غرفه بودند که عموماً غرفه های کشوری به معرفی دولت و حکومت و عمدتاً رئیس حکومت می پرداختند و معمولاً شرکت ها، بروشورهای گران و بسیار زیبا منتشر می کردند و از جدیدترین ابزار نمایش برای ارائه فعالیت های خود بهره مند بودند. غرفه ایران در این میان از موقعیت خاصی برخوردار بود. در غرفه ایران از بخش دولتی شرکت مخابرات، وزارت امور

خارج، وزارت بهداشت، آموزش و پرورش، بازرگانی، میراث فرهنگی فعالیت های خود را در حوزه های مختلف فناوری اطلاعات و ارتباطات به نمایش گذاشتند. انجمن شرکت های انفورماتیک، مجمع ناشنویان الکترونیک در بخش خصوصی در زمینه نرم افزاری و سخت افزاری مشارکت داشتند. در بخش فرهنگ دینی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم به نمایندگی از دوازده مؤسسه و مرکز پژوهشی دینی فعالیت های حوزه علمیه قم در حوزه ICT را معرفی نمود. بدین منظور تیزرهای تبلیغاتی، بروشورهای مختلف به زبان انگلیسی و عربی عرضه می شد، همچنین نرم افزار اصطلاح نامه «Theasaurus» علوم اسلامی به صورت عربی نیز نمایش داده شد که مورد توجه خاص مراجعان قرار گرفت. در این بخش، همچنین مؤسسه تبیان از سازمان تبلیغات اسلامی و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی خدمات خود را در معرض نمایش گذاشتند.

استقبال از غرفه ایران

غرفه ایران با استقبال فوق العاده ای روبه رو بود که می توان آن را از پر ازدحام ترین غرفه های نمایشگاه تونس نام نهاد. غرفه ایران با این که به صورت حرفه ای چینش نشده بود، ولی از محتوای مناسب و پر جاذبه قسمت ها و کارگروه ها برخوردار بود. نام ایران برای بسیاری از مراجعان دلنشین و امیدبخش به نظر می آمد.

بسیاری از مراجعان از ما تصویر امام خمینی و رهبر فرزانه انقلاب و رئیس جمهور را طلب می کردند، آنها قرآن و نرم افزارهای دینی به زبان عربی و فرانسوی را می خواستند که متأسفانه امکانات لازم برای پاسخگویی به خیل مراجعان وجود نداشت.

قبل از عزیمت به تونس، اطلاع رسانی درستی نشده بود، همه تلاش این بود که اطلاعات و بروشورها به زبان انگلیسی و بعد از آن به عربی آماده شود در حالی که در تونس زبان اصلی عربی و سپس فرانسوی بود و کشورهای فرانسوی زبان بسیار بودند. عمدتاً تقاضای ارائه مطالب و بروشورها را به این دو زبان داشتند.

مراجعه کنندگان به غرفه ها دو طیف بودند:

۱. کسانی که از سراسر جهان به اجلاس آمده بودند که اینان معمولاً یا در غرفه های خود بودند و در اجلاس عمومی و کارگاه های تخصصی جانبی شرکت می کردند و کمتر فرصت بازدید از نمایشگاه را به طور کامل داشتند و به غرفه های خاص مراجعه می کردند.

مورد توجه رسانه های جهانی و شرکت کنندگان قرار گرفته بود. از سوی دیگر، همین نکته سبب کنجکاوای شرکت کنندگان اجلاس و یکی از اسباب جلب بازدیدکنندگان به غرفه ایران شده بود و معمولاً زمینه گفتگوهای جدی از سوی مراجعان با ما می شد. در توصیف تنوع اجلاس تونس از سوی خبرنگاران خارجی به حضور روحانیون ایران در نمایشگاه اشاره می شد.

نرم افزارهای اسلامی در نمایشگاه تونس

یکی از موارد مهم برای مراجعان نرم افزارهای اسلامی بود که در غرفه ایران نمایش داده می شد. توجه ایران به ارائه محتوای اسلامی بر روی اینترنت و CD بسیار جالب توجه بود، گاه برای مدتی طولانی افراد به بررسی نرم افزارهای قرآنی و اصطلاح نامه علوم اسلامی در کارگروه علوم اسلامی می پرداختند و به شدت از انجام یافتن این نوع کارها به دست علمای دینی ایرانی مسرور بودند و معمولاً تقاضای خرید تولیدات اسلامی را داشتند.

دو نفر از دانشجویان الازهر مصر برنامه اصطلاح نامه علوم اسلامی را از این زاویه که آیا اسلامی است یا شیعی بررسی کردند و وقتی دیدند در این استاندارد مصطلحات فرق سنی نیز آمده است گفتند اگر این برنامه تکمیل و عرضه شود برای عالم اسلام سودمند خواهد بود.

چرا عربی و فرانسوی نمی نویسید؟

چند جوان الجزائری (یا مغربی) می گفتند چرا شما معارف دینی و ایرانی را با عربی نمی نویسید، در اینترنت نیز با عربی و فرانسوی ترجمه ندارید، ما دوست داریم بدانیم شیعه ایرانی چه عقایدی دارد، آقای خامنه ای هم در دوران ریاست جمهوری به عربی خطبه داشت، حالا چرا به عربی نمی گوید، آخر لحن ایشان به زبان عربی خیلی زیباست. بعضی از افراد شیعه که البته در تونس خیلی اندکند تقاضای اطلاعات درست مذهبی را به زبان خودشان داشتند و می گفتند مرسولات مذهبی را از سوی ایران نفرستید، از نظر سیاسی برای ما مشکل ایجاد می شود.

کودکان و نوجوانان

یکی از مسئولان مملکتی و شهردار سابق یکی از شهرهای معروف تونس می گفت برای کودکان چه نرم افزاری دارید. وقتی از او خواسته شد به غرفه های دیگر مانند لبنان یا مصر برود، جواب داد: نه، می خواهم از ایران باشد، شما چگونه بچه ها را تربیت می کنید که از ایمان، جرأت و شجاعت فوق العاده ای بهره مندند، به کمک کودکان و نوجوانان مسلمان در جهان بشتابید!

۲. کارشناسان و مراجعان تونس و برخی از کشورهای عربی-آفریقایی که وقت بیشتری برای نمایشگاه داشتند و بیشترین مخاطبان ما بودند. البته حضور برخی از متخصصان و علاقه مندان به جمهوری اسلامی از کشورهای مختلف جهان هم قابل توجه بود.

شمیم مهر ایرانی در تونس

تونس ها کمتر ایرانی ها را در کشور خود دیده اند اما به شدت به ایرانی ها علاقه دارند. در اولین برخورد با افتخار از هم کیش بودنشان با ایرانی ها سخن می گویند. برای نمونه یک استاد دانشگاه تونس با شوقی زایدالوصف از آمدن ایرانی ها به کشورش تشکر می کرد و می گفت: ما به ایران افتخار می کنیم، ایران به اسلام و به عرب افتخار داد، به ما جرأت اظهار وجود در مقابل زورگویان داد. او نام امام و سید علی خامنه ای (رهبر عزیز انقلاب) را با عظمت می برد. وقتی گفتم ما هم به شما افتخار می کنیم به اعتراض گفت: نه ما هیچ افتخاری برای شما نیستیم، این امام خمینی بود که اسلام را زنده کرد و به ما مسلمانان بیداری داد و امروز هم رهبر شما و رئیس جمهور شما برای ما اسوه و الگوست. شما محکم بایستید. ایرانی و ایران در قلب مردم ما جای دارد.

اسرائیل منفور

تونس ها، غالباً امام و آیت الله خامنه ای را به خوبی می شناسند و موضع گیری صریح رهبر انقلاب و رئیس جمهور اسلامی ایران را در مقابل اسرائیل می ستایند. مخالفت صریح ایران با اسرائیل و دفاع از فلسطین و بزرگداشت خاطره قدس باعث محبوبیت فزاینده ایرانی ها در تونس است. غرفه های ایران، آمریکا و اسرائیل اتفاقاً در نزدیکی هم قرار داشت و رسانه های خبری جهان همچون سی ان ان، بی بی سی و الجزیره در روز اول از این سه غرفه گزارش دادند.

بیداری اسلامی مردم آن دیار

برخلاف آنچه تصور می رود مردم تونس خیلی به ما شبیه اند، با ما سریع ارتباط برقرار می کنند، خونگرم و از نظر فرهنگی به ما خیلی نزدیکند و می خواهند بدانند در ایران چه خبر است. قشر تحصیل کرده و دانشگاهی-استاد و دانشجو-از یک بیداری امیدوارکننده سیاسی اسلامی بهره مندند و به شدت به ایران امید دارند و این مفهوم را به شکل های مختلف و به زبان های گوناگون، کتابی و صریح ابراز می نمایند.

حضور مؤثر کارگروه علوم اسلامی از قم

بنده و دو نفر از هیأت ایرانی در کارگروه علوم اسلامی با لباس روحانی در اجلاس و نمایشگاه حضور داشتیم که این امر

دستاوردی دیگر

اجتماع کارشناسان ایرانی مؤثر در ICT امر مهمی بود که کنار هم قرار گرفتن این جمع در داخل ایران به سادگی ممکن نبود. این اجلاس زمینه بسیار موفقی را برای آشنایی جامعه اطلاعاتی ایران با یکدیگر ایجاد کرده بود که با حوصله، فراغت و انگیزه می توانستند یکدیگر را بشناسند، گفتگو کنند و از نوع برنامه ها و توانمندی ها آگاه شوند و مقدمات تعامل و ارتباط بعدی را فراهم نمایند.

محمد هادی یعقوب نژاد

مهندس بهمنی نیز طی سخنانی به تحلیل وضعیت کنونی جهان پرداخت و گفت در جامعه پسا صنعتی اطلاعات و معرفت به عامل مهم پویایی اقتصادی تبدیل شد، اما در نیمه آخرین دهه از قرن بیستم، جامعه اطلاعاتی موضوع همه گفتگوها گشت و تأثیر آن در فرهنگ، اقتصاد، سیاست و اجتماع ملحوظ دانسته شد؛ از این پس نمی توان به چند بعدی بودن پدیده جامعه اطلاعاتی بی تفاوت بود.

هدف جامعه اطلاعاتی دسترسی به منابع اطلاعات برای همه، در همه وقت، در همه جا با شرایط مساوی است و بنیان جامعه اطلاعاتی بر دانش و اطلاعات، از دیداد فن آوری اطلاعات و ارتباطات و دسترسی و کاربرد این فناوری است.

کوفی عنان در این اجلاس تأکید کرد منظور ما از جامعه اطلاعاتی جامعه ای است که در آن، ظرفیت های انسانی ساخته می شود، افزایش می یابد، قوت می گیرد و آزاد می شود و این با دسترسی به ابزار اطلاعاتی فناوری و آموزش امکان پذیر است.

حوزه علمیه باید جایگاه خود را در جامعه جهانی کشف کند و از ظرفیت های موجود بهترین بهره را بگیرد.

پس از اظهارات مهندس بهمنی حجت الاسلام یعقوب نژاد که مسئول غرفه ایران در نمایشگاه تونس بود وضعیت نمایشگاه را توصیف کرد و گفت:

علاقه شدید مردم جهان به اسلام، ایران، انقلاب و امام در این نمایشگاه مشهود بود. شلوغ ترین غرفه در این نمایشگاه - جز در روز اول - غرفه ایران بود و شلوغ ترین بخش از غرفه ایران همین بخش معارف اسلامی بود. در این نمایشگاه نیاز به نرم افزارهای چندزبانه، اصطلاح نامه علوم اسلامی و نرم افزارهای کودک و نوجوان ابراز شد و نمایندگان ملل مسلمان از ما معارف دینی را به زبان های عربی و فرانسوی تقاضا می کردند.

لذا حوزه علمیه باید از فرصت های جامعه اطلاعاتی هوشمندانه و به موقع بهره گیرد و فعالانه و فراگیر در توسعه آن تأثیر گذارد و ظرفیت های دینی، اخلاقی و معنوی را ارتقا بخشد. از نکات بسیار جالب در این نمایشگاه حضور ما با لباس مقدس روحانیت بود که یک عامل جذاب در جلب توجه رسانه ها و مردم به حوزه علمیه بود.

مروری بر مفاد بیانیه اصول

- توافق جهانی بر تعهد برای ساخت جامعه اطلاعاتی

مردمی، فراگیر و توسعه گرا؛

- توافق جهانی بر تأکید بر حق آزادی بیان برای همه؛

نشست «جامعه اطلاعاتی، حوزه های علمیه و افق های فرارو»

نشست «جامعه اطلاعاتی، حوزه های علمیه و افق های فرارو» مورخ ۱۶/۹/۸۴ در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی برگزار شد. در این نشست ابتدا حجت الاسلام والمسلمین ربانی خراسانی (ریاست دفتر تبلیغات اسلامی) در سخنانی کوتاه «رویکرد بین المللی» را یکی از سیاست های مهم دفتر تبلیغات دانست و اشاره کرد که حضور در مجامع جهانی لازمه و مقتضای چنین رویکردی است.

پس از آن، تیم شرکت کننده در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی تونس به گزارش سفر خود پرداخت. خلاصه بیانات حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد تقی سبحانی (ریاست پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی) که در این اجلاس جهانی رئیس کار گروه علوم اسلامی بود به شرح زیر است:

با پیشرفت فن آوری اطلاعات و ارتباطات، نظریه پردازان و پاره ای از سیاستمداران در پایان قرن بیستم از ظهور یک پدیده جدید جهانی خبر دادند. این وضعیت لازم می کرد که معماری روابط جدید جهانی در یک نگاه تخصصی بررسی شود. در اجلاس جهانی تونس مدل مدیریت جهانی در نظام آینده که با عنوان جامعه اطلاعاتی از آن یاد می شود در یک بیانیه اصول و برنامه اقدام ترسیم شد. برخی از رسانه ها این اجلاس را مهمترین پدیده جهانی در پنج سال گذشته دانستند. این همایش جهانی سه بخش اصلی داشت: اجلاس، نمایشگاه و کارگروه های تخصصی که در آن بیش از ۱۳۰ کشور جهان حضور داشتند.

ایران در این اجلاس پیشنهاد تشکیل یک کارگروهی با عنوان جامعه اطلاعاتی و ... را داد و دبیری آن را نیز بر عهده گرفت. این اجلاس اولین فرصتی بود که حوزه علمیه در سطح جهانی گزارش می داد.

شد. دبیرخانه جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در معرفی و چگونگی جایزه جهانی کتاب نوشته است:

جایزه جهانی کتاب چیست؟ علی رغم توسعه و تنوع وسایل ارتباط جمعی، کتاب و کتابت، هنوز اصیل ترین و ارجمندترین وسیله انتقال فرهنگ و بارزترین نماد شکوفایی و بالندگی فرهنگی شمرده می شود و شأن قلم و مرتبت والای کتابت، همچنان مورد اکرام و احترام اولیای امور در اکناف عالم است.

از آن جا که اساس نظام جمهوری اسلامی مبتنی بر احکام و تعالیم اسلامی و فرهنگ غنی اسلام و ایران می باشد، حراست از حریم قلم و حمایت و تقدیر از اهل قلم از جمله وظایف جمهوری اسلامی ایران در جهت اشاعه و بالندگی فرهنگ می باشد. به منظور انجام این وظیفه خطیر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۱۳۶۲ طرح «کتاب سال جمهوری اسلامی ایران» و از سال ۱۳۷۲ طرح بزرگ جایزه جهانی پدیدآورندگان را در جهت ارتقای سطح دانش و اعتلای فرهنگ مکتوب بنیان نهاد.

بر اساس این طرح، همه ساله کتبی که برای اولین بار در طی سال قبل از آن در کشورهای مختلف به جز ایران در دو حوزه «مطالعات اسلامی» و «مطالعات ایرانی» به زبان های مختلف منتشر شده اند بررسی می شود و مؤلفان آثار برگزیده لوح تقدیر ریاست جمهوری اسلامی ایران و جوایز ارزنده ای را دریافت خواهند نمود.

موضوعات مورد بررسی: هر یک دو موضوع اصلی راجع به اسلام و ایران شامل چند شاخه فرعی است:

الف. مطالعات اسلامی: کلیات، تاریخ و تمدن اسلامی، علوم قرآنی و حدیث، کلام و فرق، فلسفه و عرفان، فقه و اصول.

ب. مطالعات ایرانی: کلیات، تاریخ ایران، زبان های ایرانی، جغرافیای ایران، ادیان باستانی ایران، ادبیات فارسی، هنرهای ایرانی، تاریخ علم و ایران.

منابع بررسی:

- الف) بررسی فهرست آثار ناشران معتبر بین المللی؛
- ب) بررسی مجلات و نشریات تخصصی؛
- پ) مذاکره و مکاتبه با صاحب نظران و شخصیت های علمی داخلی و خارجی؛
- ت) تماس با مراکز و مؤسسات علمی و تحقیقاتی و کتابخانه های تخصصی؛
- ث) کتاب های عرضه شده در برخی نمایشگاه های بین المللی.
- معیارهای گزینش کتاب برگزیده:

- توافق جهانی بر نقش مرکزی علم در توسعه جامعه اطلاعاتی؛
- توافق جهانی بر افزایش اعتماد و امنیت در استفاده از ICT؛
- توافق جهانی بر در نظر گرفتن ابعاد اخلاقی؛
- توافق جهانی بر ضرورت حفاظت از مالکیت معنوی؛
- توافق جهانی بر توسعه تکنولوژی و اتصالات، آموزش، بهره برداری و خدمات.

چون پس از این اطلاعاتی به رسمیت شناخته می شود که در جامعه اطلاعاتی حضور داشته باشد لازم است بر اساس مدل زیر به عناصر جامعه اطلاعاتی در عرصه ها و سطوح مختلف پردازیم:

عناصر؛

عرصه ها؛

جهانی؛

ملّی؛

حوزه های علمیه؛

توسعه فناوری؛

دسترسی و کاربرد؛

دانش و اطلاعات.

چالش های جهانی جامعه اطلاعاتی

مهمترین چالش های جامعه اطلاعاتی به قرار زیر است:

- جامعه معرفتی خردمحور یا جامعه اطلاعاتی؛
- فاصله دیجیتال و تمرکز اقتدار در قدرت های بزرگ جهانی؛
- حاکمیت ابزار و ارتباطات بر انسان؛
- ایجاد و گسترش هویت غیر انسانی و مناسبات غیر حقیقی؛
- استحاله هویت های فرهنگی جوامع؛
- نحوه اداره اینترنت.

در پایان این نشست حجت الاسلام سبحانی از برگزاری یک نشست نیم روزه خبر داد که در آن به بررسی تفصیلی ابعاد و محتوای این اجلاس جهانی پرداخته شود.

جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

در جمهوری اسلامی ایران نیز دو جشنواره علمی جهانی برگزار می شود، یکی جشنواره خوارزمی که مشترک بین پژوهش های داخلی و خارجی است و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری همه ساله آن را برگزار می کند و دیگری جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عهده دار آن است و سال ۱۳۸۳ ش دوازدهمین دوره آن برگزار

الف) برخوردار از ابتکار و خلاقیت ممتاز در ارائه بینش اسلامی و تحقیقات ایران شناسی باشد.

ب) محتوای کتاب دارای ارزش فرهنگی بسیار درخور توجه و منطبق با معیارهای تحقیقی و مأخوذ از منابع معتبر و مستند باشد.

پ) در کتب مترجم، معیارهای اساسی ترجمه به نحو مطلوب رعایت شده باشد.

ت) در کتب مصحح، آداب و قواعد تصحیح انتقادی متون به همراه توضیحات و حواشی لازم رعایت و نسخه بدل به حد کافی رعایت شده باشد.

ث) از نظر تناسب حجم کتاب با محتوای آن، تیوب و فصل بندی موضوعات، رعایت هماهنگی فصول و یکدستی مطالب، ذکر فهارس فنی، ویراستاری، صورت طبع و قلت اغلاط از کیفیت مطلوب برخوردار باشد.

کتابی که به تشخیص هیأت داوران، ممتاز (جایزه اول) یا درخور تقدیر (جایزه دوم) شناخته شود کتاب برگزیده سال شناخته می شود.

تاکنون دوازده دوره از این طرح فرهنگی با موفقیت اجرا شده است. در هشتمین دوره جایزه جهانی کتاب سال، علاوه بر دو موضوع مذکور، به منظور بزرگداشت انتفاضة ملت فلسطین، بخش ویژه ای به فلسطین و آثار مکتوب برتر در این مورد اختصاص داده شده بود.

جایزه های جهانی کتاب و تحقیقات علمی

۱. ملک فیصل

۲. کتاب سال جهانی جمهوری اسلامی ایران

۳. رئیس جمهور تونس

برندگان جایزه جهانی ملک فیصل

برندگان جایزه جهانی ملک فیصل در امسال (۱۴۲۵ق/

۲۰۰۵م) در چهار رشته مشخص شدند و چندین روزنامه سعودی از جمله المدینة والبلاد آنها را معرفی کردند. این دو روزنامه - و نیز سعودی گزیت ویژه نامه فارسی روزنامه سعودی عکاظ در شماره هجدهم خود - نوشتند:

امیر خالد الفیصل امیر منطقه عسیر و دبیرکل جایزه جهانی ملک فیصل و رئیس کمیسیون داورى و گزینش جایزه جهانی ملک فیصل برندگان امسال این جایزه را اعلام کرد، وی گفت: پس از برگزاری چندین جلسه هیأت داوران که از روز شنبه هجدهم ذی قعدة سال جاری تا روز سه شنبه سی ام ذی حجة ادامه یافت برندگان این جایزه در بیست و هشتمین دوره آن معرفی شدند.

این جایزه جهانی سالیانه به پنج موضوع زیر اختصاص می یابد.

۱. خدمات اسلامی؛

۲. مطالعات اسلامی؛

۳. ادبیات عرب؛

۴. پزشکی؛

۵. علوم.

جایزه عبارت است از تقدیرنامه ای با خط زیبا و در یک قاب ارزشمند چرمی به اضافه یک مدال طلایی ۲۴ عیار به وزن دوپست گرم که روی آن نوشته شده است: «جائزة الملك فيصل العالمية لخدمة الإسلام» و یک چک به مبلغ ۷۵۰ هزار ریال سعودی (دویست هزار دلار آمریکا). درخور ذکر است که این جایزه در جهان جایگاهی برابر با جایزه نوبل دارد. اسامی برندگان جایزه مزبور در بخش های یاد شده از این قرار است:

۱. جایزه خدمت به اسلام از آن مؤسسه خیریه حریری و دکتر احمد محمدعلی رئیس بانک اسلامی گردید. مؤسسه حریری در لبنان است و خدمات زیادی به مسلمانان کرده است از جمله همکاری با بیش از سی هزار دانشجوی مرد و زن جوان که از جمله ۸۳۵ نفر ایشان دکترای خود را در رشته های مختلف به دست آوردند، احداث انستیتوهای تحقیقاتی در لبنان، بازسازی و تأسیس مساجد، دستگیری ایتم و نیازمندان و تأسیس مراکز بهداشتی و اجتماعی در لبنان.

دکتر احمد که تابعیت سعودی دارد رئیس بانک توسعه اسلامی است، وی از بدو تأسیس این بانک در سال ۱۳۹۵ هجری سعی و تلاش نمود تا قراردادهای و فعالیت های بانک طبق شریعت اسلامی باشد، وی همچنین خدمات زیادی مانند همکاری در گسترش روابط اقتصادی میان کشورهای اسلامی، تأسیس انستیتوی اسلامی اقتصاد اسلامی و دستگیری بسیاری از مسلمانان نیازمند جهان انجام داده است.

۲. دکتر کارل هیلینراند برنده جایزه تحقیقات اسلامی. این خانم بریتانیایی استاد بخش تاریخ در دانشگاه ادنبره است و درباره دفاع از سرزمین های اسلامی در قرن پنجم و ششم ق کتابی نوشته و برنده این جایزه گردیده است.

۳. ریچارد دال و ریچارد بیتو به طور مشترک برنده جایزه پزشکی شدند. این دو نفر اهل انگلستان و استاد دانشگاه آکسفوردند. هر دو پزشک پیرامون تأثیر منفی سیگار تحقیقات خوبی انجام داده و برای اولین بار ثابت کردند که ارتباط تنگاتنگی میان کشیدن سیگار و بیماری های سرطان خون وجود دارد.

۴. فدریکو کاباسو آمریکایی استاد دانشگاه هاروارد، فرانک

برگزیدگان دوازدهمین جشنواره کتاب دانشجویی

مراسم دوازدهمین دوره کتاب سال دانشجویی با حضور دکتر علی منتظری (رئیس جهاد دانشگاهی)، حجت الاسلام قمی (رئیس نهاد نمایندگی رهبر معظم انقلاب در دانشگاه‌ها)، شعاعی (معاون فرهنگی وزارت ارشاد)، دکتر کی نژاد (دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی)، دکتر دانشجو (رئیس دانشگاه تربیت مدرس) و جمع کثیری از اساتید و دانشجویان در دانشگاه تربیت مدرس برگزار شد.

در این مراسم که همه ساله همزمان با هفته کتاب سال جمهوری اسلامی ایران به همت معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی برگزار می‌شود دکتر منتظری، طی سخنانی پس از تبریک هفته کتاب با اشاره به افق روشن جشنواره کتاب سال دانشجویی گفت: تمام کسانی که در این راه تلاش می‌کنند نباید از ناملایمات، نامهربانی‌ها و سختی‌های راه بهراسند و باید مشکلات را برای استقلال کشور تحمل کنند.

بر اساس این گزارش در ابتدای این مراسم دکتر فرهاد دانشجو نیز پس از معرفی مختصر این دانشگاه و دانشکده‌های آن گفت: امیدواریم زمینه فعالیت در زمینه‌های علمی و پژوهشی برای تمامی دانشجویان فراهم شود تا همه آنها بتوانند به پیشرفت علم و در نهایت پیشرفت جامعه بپردازند.

همچنین در ادامه این مراسم حجت الاسلام قمی در سخنانی با یادآوری فلسفه وجودی انسان و مقام الهی او گفت: مسأله قلم و کتاب در آموزه‌های دینی ما بسیار معتبر است به گونه‌ای که خداوند در ابتدای یکی از سوره‌های قرآن به قلم و تراوشات آن سوگند یاد می‌کند و در همین راستا نامگذاری کتاب آسمانی نیز به دو اسم قرآن به معنای خواندن و کتاب به معنای نوشتن نشانه توجه اسلام به علم و دانش است.

محمد سلگی (دبیر جشنواره دوازدهمین دوره کتاب سال دانشجویی) در این مراسم طی سخنانی گزارشی از روند اجرای این جشنواره را ارائه کرد و با قرائت بیانیته هیأت داوران دوازدهمین دوره کتاب سال دانشجویی، برگزیدگان جشنواره را معرفی کرد.

برگزیدگان و تقدیرشدگان در دو حوزه تألیف و ترجمه و دو بخش اصلی و ویژه در گروه‌های علوم انسانی-اجتماعی، علوم پایه، هنر و معماری، کشاورزی و دامپروزی، فنی و مهندسی، علوم پزشکی و دامپزشکی معرفی شدند.

در گروه علوم انسانی و اجتماعی، مدارای بین مذاهب/سید صادق حسینی؛ دموکراسی و اعتبار رأی اکثریت در اسلام/

ویلچک آمریکایی و اتون تسایلنگر استاد دانشگاه وین، به طور مشترک برندگان جایزه بخش فیزیک شدند.

اما ادبیات و زبان عرب به علت ضعف تحقیقات در این زمینه برنده‌ای نداشت.

جایزه جهانی رئیس جمهور تونس برای تحقیقات اسلامی

یکی دیگر از جوایز جهانی ویژه کتاب، جایزه جهانی رئیس جمهور تونس زین العابدین بن علی است. امسال (۱۴۲۶ق) سومین دوره آن برگزار می‌شود و وزارت شئون دینی تونس متولی آن است و جایزه آن علاوه بر لوح تقدیر رئیس جمهور و مدال، سی هزار دینار تونس است. متن بیانیه وزارت شئون دینی تونس در این باره چنین است:

الترشح لجائزة رئيس الجمهورية العالمية للدراسات الإسلامية تعلن وزارة الشؤون الدينية بتونس عن فتح باب الترشح لجائزة رئيس الجمهورية العالمية للدراسات الإسلامية في دورتها الثالثة (۱۴۲۶هـ / ۲۰۰۵م)، وفق الشروط التالية:

۱. تمنح الجائزة لكل شخص مادي أو معنوي تميز على الصعيد الدولي في إبراز الصورة المشرفة للدين الإسلامي و استجلاء مبادئه السمحة و قيمه الزكية و إثراء الفكر الاجتهادي المؤمن بالحوار و التفتح، الرافض للانغلاق و التحجر.
۲. يكون الترشح للجائزة ببحث أصيل منشور، لا تقل صفحاته عن ۲۵۰ صفحة، محرر باللغة العربية أو بإحدى اللغات العالمية في المجال المشار إليه و لم تمض على طبعته الأولى سنتان عند تقديمه.
۳. لا يقبل أي عمل يكون رسالة جامعية أو تحقيقاً لمخطوط أو حاصلًا على جائزة أخرى.
۴. يُقدّم البحث في خمس عشرة (۱۵) نسخة، في أجل أقصاه يوم ۳۰ جوان / يونيو ۲۰۰۵.
۵. يُرفق طلب المشاركة بسيرة ذاتية للمترشح تنصّ بالخصوص على نشاطه العلمي و منشوراته و مدى الإضافة التي حقّقها في إثراء الفكر الاجتهادي.
۶. تتألف الجائزة من شهادة تقدير موقعة من سيادة رئيس الجمهورية و ميدالية و مكافأة مالية قدرها ثلاثون ألف (۳۰۰۰۰) دینار تونسي.

- در مرحله نخست کارشناسان هر حوزه به نقد و بررسی آثار دریافتی در حوزه تخصصی خود پرداختند و پس از ارزیابی، ۲۵ مقاله و دو عنوان کتاب به مرحله بعد راه یافت.

- در مرحله دوم داوری، هفت استاد صاحب نظر و صاحب قلم در حوزه نقدنویسی آثار راه یافته به دور پایانی را بررسی کردند و از این میان چهار مقاله و یک کتاب را شایسته تقدیر دانستند.

۳. هیأت داوران در صورتی به بررسی نقد آثار ترجمه شده پرداختند که ناقد، هنگام نقد ترجمه اثر، متن اصلی را نیز با ترجمه آن مقابله و بررسی کرده باشد.

۴. هیأت داوران بررسی آثاری را که در خارج از ایران به زبان فارسی یا جز آن به طبع رسیده بودند، به دلیل عدم دسترسی در دستور کار خویش قرار نداد.

۵. آثاری که به جای نقد فقط به معرفی کتاب پرداخته بودند از چرخه داوری حذف شدند.

۶. ذکر این نکته ضروری است که هیأت داوران در برخی از حوزه‌ها همانند علوم و فنون، علوم اجتماعی، هنر و تاریخ اثر شاخص و چشمگیری را دریافت نکرد.

۷. هیأت داوران امیدوار است دبیرخانه دائمی جشنواره نقد در خانه کتاب تشکیل شود.

در پایان هیأت داوران ضمن ارج گذاری به تلاش منتقدانی که با ارسال آثار خود، مجال پویایی فرهنگ نقد را فراهم آورده‌اند، آرزومند است در سال‌های آینده شاهد پرباری هر چه بیشتر نهال نقد به دست توانای منتقدان این مرز و بوم باشد.

اسامی برگزیدگان

۱. حجت الاسلام والمسلمین رضا مختاری: به خاطر تألیف کتاب جمع پریشان، دفتر دوم، نقد کتاب.

۲. آقای دکتر سیروس پرهام: به خاطر اثر افراط در استناد منتشر شده در نقد و بررسی کتاب فرزنان، شماره ۱۰.

۳. آقای دکتر رضاروحانی: به خاطر اثر کاری ارجمند اما نه برای همیشه منتشر شده در کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۸۳.

۴. آقای محمد کاظم رحمتی: به خاطر اثر کتابی تازه در تاریخ فرق اسلامی منتشر شده در کتاب ماه دین، شماره ۸۷-۸۸.

۵. آقای علی اصغر سیدآبادی: به خاطر اثر آبا هر پرسشی یک پاسخ دارد؟ منتشر شده در پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان، شماره ۳۸.

محمد جواد صالحی؛ دانشگاه ایرانی، درآمدی بر جامعه‌شناسی آموزش عالی/ غلامرضا ذاکر صالحی؛ توسعه کالبدی-قضایی شهر سنندج با استفاده از GIS/ کیومرث حبیبی؛ در شاخه ترجمه نیز ادبیات تطبیقی/ هادی نظری منظم؛ مبانی مهندسی مالی و مدیریت ریسک/ سجاد سیاح برگزیده شدند.

در گروه علوم پایه، زمین ساخت جهانی/ سروش مدبری برگزیده شد.

در گروه هنر و معماری ارسی، پنجره‌های رو به نور/ مهدی امرایی برگزیده شد.

در گروه فنی و مهندسی اصول طراحی شناورهای اثر سطحی «SES»/ کامبیز عالم پور و علی دهقانیان برگزیده شد.

اصول بنیانی و محاسباتی در مهندسی شیمی/ ترجمه ساناز پورمند و سعید سلطانعلی معرفی شد.

در گروه علوم پزشکی و دامپزشکی، طب کوهستان/ فرزین حلب پی؛ ایمنولوژی چهار استاد/ هادی غضنفری برگزیده شد و اورژانس های طبی پایه پیش بیمارستانی/ ترجمه مهدی نادری فر، سعیده خرم نیا، علی شهرامی، رضا شهرامی، صفیه عشوری مقدم و هادی شیرزاد؛ فیزیولوژی برون و لوی/ ترجمه محمدرضا بیگدلی برگزیده گردید.

در بخش ویژه این جشنواره که با موضوعات «فیزیک» (به مناسبات سال جهانی فیزیک) و «فناوری نوین» بود هیچ یک از آثار رتبه برتر را احراز نکرد و تنها از مرتضی مغربی مترجم کتاب «سمت و سوی تحقیقات و نانو فناوری» تقدیر شد.

در دوازدهمین دوره کتاب سال دانشجویی نیز انتشارات مؤسسه بوستان کتاب قم و انتشارات تیمورزاده به عنوان ناشرین برگزیده معرفی شدند.

بیانیه هیأت داوران دومین جشنواره نقد کتاب

هیأت داوران ضمن تشکر از متولیان جشنواره نقد کتاب که به تشویق منتقدان در نهادینه کردن جریان نقد کوشیده‌اند از تمامی منتقدان و صاحبان نشریاتی که با ارسال مطالب از این جریان فرهنگی استقبال کرده‌اند، سپاسگزاری می‌کند و نکاتی را درباره داوری جشنواره معروض می‌دارد:

۱. تعداد آثار رسیده به دبیرخانه جشنواره نقد کتاب ۱۸۰ عنوان مقاله و ۳۰ جلد کتاب بود که در سال ۸۳ به طبع رسیدند.

۲. داوری این آثار در دو مرحله صورت گرفت: